

Prokletí zahraničních investic

Prof. Milan Zelený
Informace nejsou znalosti
Information is not knowledge

- ❖ Zahraniční strategický partner v žádném případě nezachraňuje, ani nezachrání přežití průmyslové „*dinosaur*“. Neinvestuje do nás, ale jen a pouze do sebe. Vytváří tak své silné, konkurenceschopné podniky přímo na našem území a ničí tak konkurenceschopnost podnikatelů domácích, obzvláště malých a středních. Z hlediska přínosu nejde o to, kde je geograficky ta či ona výroba umístěna, ale komu ta či ona výroba patří.
- ❖ Zahraničně vlastněné podniky mohou prosperovat, ale nejsou a nebudou naše, a tedy ani jejich zisky. Nám přinesou jen zlomek daní, příslib omezené námezdní zaměstnanosti a utržené peníze, ne kapitál. Získané peníze zůstanou ležet v našich devizových rezervách tj. v zahraničních bankách, od nichž si zahraniční investoři vypůjčují. Pak my vlastně financujeme naše zahraniční „*partnery*“, ne oni nás. Nám tak kapitálu neustále ubývá a zahraničním „*partnerům*“ neustále přibývá.
- ❖ Jestliže poskytujeme své peníze zahraničním investorům na to, aby si za ně v ČR pořizovali kapitál, pak se nelze divit, že tím úspěšně likvidují podniky místní. Tudíž střední, natož kapitalistická vrstva domácí nemůže vznikat. Proto i po patnácti letech máme tak málo „*českých kapitalistů*“.
- ❖ Strategický partner nám může přinést pouze znalosti, schopnosti, organizaci. Jen učením se, vzděláváním, získáváním přímých zkušeností vytváříme předpoklady pro tvorbu vlastního kapitálu. Jde jen o to, zda jsme schopni a připraveni se učit.

Zahraniční „*investice*“, strategické aliance, příliv zahraničního kapitálu . . .

Existuje mnoho důvodů proč vytvářet strategické aliance. Lze namátkou jmenovat otvírání nových trhů, získávání nových klíčových kompetencí, zvyšování konkurenceschopnosti, získávání nových znalostí, technologií, manažerských schopností, konkurenčních výhod atp. V žádném případě však zahraniční strategický partner nezachraňuje a nezachrání přežití průmyslové „*dinosaur*“, nepřináší do ekonomiky finanční kapitál (dokonce ani ne peníze) a nezlepšuje zaměstnanost. Neinvestuje do nás, ale jen a pouze do sebe. Hledání strategických partnerů je důležité pouze ve smyslu zvyšování konkurenceschopnosti našich podniků a transferu manažerských schopností, ne za účelem tzv. „*přílivu kapitálu*“. Alespoň tolik je konečně třeba pochopit. Logika vysvětlující laické směřování hospodářských a politicko-mediálních pohledů na strategické partnerství je jednoduchá. České podniky a banky jsou předlužené, nesprávně vedené i řízené, nekonkurenceschopné, na pokraji bankrotu. Zahraniční podniky v ČR prosperují, expandují a úspěšně vykupují lepší podniky české. Důvodem „*české*“ nevykonnosti je špatná kupónová privatizace, nedostatek kapitálu a neschopnost hospodařit i konkurovat v tržní ekonomice... vzhledem ke čtyřiceti letům devastace ekonomiky a podnikavosti, atd. Tudíž, hledejme zahraniční partnery, oni nám kapitál dodají a podnikat i řídit si budou sami. Je to logika železná, ale chybá.

Kapitál nejsou peníze

Především, základní poučka z prvního kurzu ekonomie: kapitál není pytel peněz. Pytel peněz je pytel peněz – nic víc. Zahraniční investoři v ČR investují do sebe: tudíž ONI získávají kapitál (a následné zisky), který kupují za pouhý „*pytel peněz*“. V ČR nám zůstane jen ten „*py-*

Prokletí zahraničních investic

Prof. Milan Zelený
Informace nejsou znalosti
Information is not knowledge

tel peněz“, který pak prostě spotřebujeme. Kapitál jsou výrobní prostředky: znalosti, technologie, práce, atp., které jsou obnovovány a rozšiřovány procesem výroby. Kapitálu nám tedy neustále ubývá a zahraničním „partnerům“ neustále přibývá. Nám zůstávají peníze (než je spotřebujeme), ne kapitál. To, že se peníze spotřebují a neinvestují (co naši „podnikatelé“ investují v za-hraničí? Kolik jich v zahraničí podniká?) představuje zásadní rozdíl mezi českým a zahraničním kapitalistou. K čemu vám jsou peníze, když je umíte jen utratit? Rozprodej českého kapitálu do zahraničních rukou není cestou k oživení českého hospodářství, ale k oživení hospodářství zahraničního.

Makroekonomický přínos?

Individuální, zahraničně vlastněné podniky mohou tedy prosperovat, ale nejsou a nebudou naše, a tedy nebudou pro nás přínosem ani jejich zisky. Nám přinesou jen zlomek daní, příslib omezené, námezdní zaměstnanosti a utržené peníze. Jestliže takto získané peníze (zahraniční devizy) zůstanou ležet v našich devizových rezervách (tj. v zahraničních bankách, od nichž si zahraniční investoři vypůjčují), pak my vlastně financujeme je („partnery“) a ne oni nás. Co když nám takový investor dá peníze z „vlastní kapsy“ místo z bankovní půjčky? Je to úplně jedno, protože si další peníze může opět půjčit v zahraničních bankách, které my financujeme svými devizovými rezervami, atd. Takže: kapitál vám nikdo nikdy nedá a dát nemůže. Kapitál si musíte vytvořit s pomocí výrobních prostředků, pokud ty prostředky a zdroje ovšem neprodáte. Získat můžete pouze ty peníze, které jste partnerům (skrže devizové rezervy) „mazaně“ půjčili.

Zdravý rozum?

Uložíme-li své peníze do banky, pak bance poskytujeme půjčku, ne kapitál. Kapitál z toho banka (skrže své vlastní půjčky) teprve vytvoří - pokud to umí - anebo nevytvoří, když to neumí a její půjčky („investice“) jsou „špatné“. Tak jako tak, peníze bance nepatří; pouze kapitál, který s pomocí investic do výrobních procesů vytvoří, jí patří. Proto se i banky dělí na dobré, špatné a zcela neschopné (bankrotářské a zlodějské). Získané peníze (ne kapitál) mohou podnik oddlužit a umožnit investice (pokud nejsou spotřebovány), ale následné kapitálové přírůstky a zisky již bohužel patří tomu, kdo vlastní výrobní prostředky - tedy zahraničnímu partnerovi-investorovi. Strategický partner tedy nepřinese ani kapitál, ani peníze (viz devizové rezervy), ale pouze potenciální možnost naší spotřeby. Co může strategický partner přinést nám a ne jen sobě? Pouze znalosti, schopnosti, organizaci, atp. – pokud jsme schopni a připraveni se učit. Za tyto přínosy platíme *svým* kapitálem a *svými* penězi - byl by tedy hřích a chyba, kdybychom se neučili (jak vytvářet kapitál), když už jsme jednou zaplatili.

Není jedno komu to patří, ale je jedno, kde to je

Zahraniční investoři v každém případě investují jen do svého, nikdy ne do našeho. Vytvářejí tak (své) silné, konkurenceschopné podniky přímo na našem území a ničí tak dále konkurenceschopnost podnikatelů domácích, obzvláště malých a středních. Z hlediska přínosu nejde o to, kde je (geograficky) ta či ona výroba umístěna (Američané celá desetiletí „investují“ do

Prokletí zahraničních investic

Prof. Milan Zelený
Informace nejsou znalosti
Information is not knowledge

Guatemaly a Mexika), ale komu ta či ona výroba patří (investují vždy a jen sami do sebe, do svých podniků). Kupují sice občas místní kapitál, obzvláště levnou pracovní sílu, ale výnosy práce kapitálu jdou zpět do USA. Tak to bylo, je a bude - a tak to také v tržním hospodářství má být. Jsou země, které kapitál kupují a země, které kapitál prodávají. Jestliže tedy poskytujeme své peníze zahraničním investorům (viz devizové rezervy) na to, aby si za ně v ČR pořizovali kapitál (viz též hypermarkety), pak se nelze divit, že tím úspěšně likvidují obchod i obchodníky místní. Opět: problém nejsou peníze, ale co s nimi - tedy zase otázka znalostí. ČR za deset let zprivatizovala a rozprodala obrovská jmění a získala ohromné sumy peněz, které se ovšem nestaly kapitálem (ani českými hypermarkety), ani investicemi, ale pouhou spotřebou.

Tyto platby a výtěžky, jakkoliv vysoké, jsou nenávratně pryč, odplynuly do zahraničních bank. Ze zahraničních bank se nám opět vracejí a kupují další jmění – cyklus jen zdánlivě bez konce. Bez znalostí zůstává každý pytel peněz pouhým pytlem peněz - pokud jej neprojíme a nepropijeme. Tudíž střední, natož kapitalistická vrstva domácí nemůže vznikat. Proto i po patnácti letech máme tak málo „českých kapitalistů“.

Ztráta znalostního kapitálu

Jestliže ztratíme obchodní sítě, pak ztratíme podniky malé (ale i velké) do zahraničních rukou. Pánem je ten, kdo vlastní distribuční síť, logistické a internetové. Ztratíme-li kvalifikovanou a znalostní pracovní sílu, pak již takto ztracené sítě nedokážeme znovuvytvořit, i kdyby peníze byly. Pánem je ten, kdo má znalosti a svými znalostmi vládne. Volání po „vládě věcí tvých ...“ se netýká politické nezávislosti státu, ale vlády nad vlastnictvím a jměním, znalostmi, institucemi a sítěmi. Nejde tedy o klišé, ale o mocnou pravdu, odvozenou ze zkušeností nejtvrděších. Nejdůležitější formou kapitálu jsou znalosti a schopnosti tvořit kapitál. Znalosti (knowledge) jsou nejen základní formou kapitálu, ale stávají se jediným zdrojem konkurenčních výhod v globální ekonomice. Jelikož vhodné tržní a podnikatelské znalosti a schopnosti nemáme (vlastní kapitál jsme nedokázali vytvořit, ale jen spotřebovat), pak jsou největším potenciálním přínosem strategických partnerů právě jejich moderní a užitečné znalosti investiční, organizační, výrobní a manažerské. Jen učením se, vzděláváním, získáváním přímých zkušeností vytváříme předpoklady pro tvorbu vlastního kapitálu. Stačí jen se podívat na naše vysoké školy a univerzity a přesvědčit se přímo, zda takové životně důležité znalosti opravdu produkujeme a jak. To už je ale jiná otázka.

Tím, že souhlasím, že zahraniční „investice“ – tak jak jsou v ČR iniciovány, pojmány a realizovány – jsou pro naši zemi spíše „prokletím“, jsem náhle na stejné lodi s prezidentem republiky Václavem Klausem, který vlastně celou koncepci rozprodeje statků do zahraničních rukou vymyslel, inicioval a dostal až za „bod návratu“. To mě ovšem mrzí. Potvrzuje to i neefektivnost mé osobní strategie pevných a neměnných hodnot v prostředí, kde účelové měnění názorů, postojů, strategií i hodnot se stalo zcela běžným.

Uveřejněno: Fragmenty leden 2005 (6.1.05) <http://www.fragmenty.cz/j0380.htm>